

"...

I- İPTAL ve YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİNİN GEREKÇESİ

Dava dilekçesinin gerekçe bölümü şöyledir:

"

II. GEREKÇE

A- Uluslararası Anlaşmaların Uygun Bulunmasına İlişkin Yasaların Anayasal Denetimi

Dava konusu maddenin yer aldığı 6007 sayılı Yasa, bir uluslararası anlaşmayı 'uygun bulma' yasasıdır. Konu daha önce Anayasa Mahkemesi tarafından incelenmiş ve 27.02.1997 tarihli, E.1996/55, K.1997/33 sayılı kararda;

'Anayasanın 'Milletlerarası andlaşmaları uygun bulma' başlığını taşıyan 90 ıncı maddesinin birinci fıkrasında, '...andlaşmaların onaylanması, Türkiye Büyük Millet Meclisinin onaylamayı bir kanunla uygun bulmasına bağlıdır' denilmekte, maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarında da, kimi durumlarda önceden bir yasa ile uygun bulma zorunluluğu olmaksızın andlaşmaları yürürlüğe koyma yetkisi yürütme organına verilmektedir. Maddenin dördüncü fıkrasında da, 'Türk Kanunlarına değişiklik getiren her türlü andlaşmaların yapılmasında birinci fıkra hükmü uygulanır' denilerek onaydan önce bir yasayla uygun bulma koşulu aranmayan andlaşmalar, yasalarda değişiklik gerektiriyorsa bunlar için de onaylamadan önce TBMM'nden 'uygun bulma' yasasının çıkarılması öngörülmektedir.

Anayasanın 90 ıncı maddesinin gerekçesinde, uygulamada iyi işlediği ve ihtiyacı karşıladığı için 1961 Anayasası'ndaki kuralın aynen alındığı belirtilmiştir. Bu nedenle, 1961 Anayasası'nın yasalaşma evresine bakılarak 1982 Anayasası'nın 90 ıncı maddesinin kabulünü gerektiren gerekçeleri saptamak olanaklıdır.

Kurucu Meclis tarafından oluşturulan Anayasa Komisyonu'nca hazırlanan metinde, andlaşmaların Anayasaya aykırılığının ileri sürülmesini önleyici bir usul benimsenmiş; madde gerekçesinde de, '... Milletlerarası andlaşmaların Anayasaya uygunluğunun murakabesi konusunda, kanunlarla ilgili murakabeye nazaran farklı bir usul getirilmektedir. Gerçekten bir anlaşmanın yürürlüğe girmesinden sonra Anayasaya aykırılığı dolayısıyla iptalinin Devletin milletlerarası sorumluluğunu doğurmaması için, bu murakabenin teşri organın tasvibinden geçmeden önce tahkik edilmesi ve sonuçlandırılması zaruridir' denilmiştir.

Millî Birlik Komitesi tarafından yapılan incelemede, tasarının ikinci fıkrasında yer alan, yukarıda sözü edilen hüküm maddeden çıkarılmış ve maddenin son fıkrası, 'usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası andlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında 149 uncu ve 151 inci maddeler gereğince Anayasa Mahkemesine başvurulamaz' biçiminde düzenlenmiştir. Anayasanın 90 ıncı maddesinin aynı olan 1961 Anayasası'nın 65 inci maddesinin gerekçesinden, milletlerarası ilişkilerin siyasî yönünün ağır basması nedeniyle dış ilişkilerin sürekliliği bakımından doğabilecek sakıncaların önlenmesi amacıyla milletlerarası andlaşmaların iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmasının engellendiği anlaşılmaktadır.

Anayasanın 90 ıncı maddesinin son fıkrasında, 'usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası andlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamaz' denilmektedir. Uluslararası ilişkilerde sürekliliği sağlama amacı gözeterek getirilen 'andlaşmaların yargı denetimi dışında tutulması'na ilişkin bu kuralla anayasal denetimin dışında tutulmak istenen, yöntemince yürürlüğe konulmuş olan 'uluslararası andlaşmalar'dır. Bu nedenle, andlaşmadan bağımsız olarak onay yasalarına karşı Anayasa Mahkemesi'ne başvurulabilir.'

denilmiştir. Aynı gerekçeyle, 6007 sayılı Yasanın 1 inci maddesinin Anayasa Mahkemesi tarafından incelenmesinde bir sorun bulunmamaktadır.

B- 15.07.2010 Tarihli ve 6007 Sayılı 'Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İle Rusya Federasyonu Hükümeti Arasında Türkiye Cumhuriyetinde Akkuyu Sahasında Bir Nükleer Güç Santralinin Tesisine ve İşletimine Dair İşbirliğine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun'un 1 inci Maddesinin Anayasaya Aykırılığı

6007 sayılı Yasanın 1 inci maddesiyle, 12 Mayıs 2010 tarihinde Ankara'da imzalanan 'Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Rusya Federasyonu Hükümeti Arasında Türkiye Cumhuriyeti'nde Akkuyu Sahası'nda Bir Nükleer Güç Santralinin Tesisine ve İşletimine Dair İşbirliğine İlişkin Anlaşma'nın (dilekçede 'Anlaşma' olarak gösterilecektir) onaylanması uygun bulunmuştur.

Onaylanması uygun bulunan Anlaşma;

a) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Rusya Federasyonu Hükümeti arasında imzalanmıştır.

b) Bir nükleer güç santralinin tesisini kapsamaktadır.

c) Söz konusu tesisin kuruluş işlemi ile birlikte kurulacak tesisin işletilmesini de kapsamaktadır.

d) Tesis yeri Mersin 'Akkuyu Sahası' olarak belirlenmiştir.

e) Nükleer güç santralinin, üretilen elektrik dahil olmak üzere sahibi, Anlaşma tarihinde kurulu olmayan Proje Şirketi olarak belirlenmiştir. Nükleer sorumluluk ise Anlaşmada gösterilmemiş, yapılacak düzenlemelere bırakılmıştır.

Onay Yasası'nın, uygun bulunduğu anlaşmanın incelenmesi Anayasanın 90 ıncı maddesine göre olanaklı olmamakla birlikte, Anayasanın 7 nci maddesine göre TBMM'de olan yasama yetkisinin devredilip devredilmediği ve yasama organının kaynağını Anayasadan almayan bir yetkiyi kullanıp kullanmadığının saptanması da, ancak uygun bulunan anlaşmanın anlam ve içeriğinden ortaya çıkacaktır. Yasama organı 90 ıncı maddeye göre uygun bulma yasasını kabul ederken Anayasa hükümlerine aykırı davranamaz. Anayasa, bu tür yasaların kabulünde TBMM'ye Anayasa dışına çıkma gibi bir istisnai yetki tanımamıştır. Anlaşmanın içeriğine bakmadan, yasama organının anayasal sınırlar içinde kalıp kalmadığının saptanması mümkün değildir. Uygun bulma yasasının amacı, aslında, yasama organının anlaşma hükümlerinin anayasal denetimini yapmasıdır. Bu denetimin tamamlayıcısı ise Anayasa Mahkemesi denetimidir. Anlaşma hükümleri, burada Anayasaya aykırılığı ileri sürülen norm değil, Anayasaya aykırılığın denetlenebilmesi için gerekli destek norm niteliğindedir. Bu destek norm

olmadan onay yasası somut ya da soyut olarak denetlenemez. Kaldı ki, Anayasanın 90 ıncı maddesinin son fıkrasında sözü edilen ve Anayasa aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamayan anlaşma, 'usulüne göre yürürlüğe konulmuş' olan anlaşmadır. Bir anlaşmanın onaylanmasının, TBMM'ce onaylamayı bir yasayla uygun bulması, o anlaşmanın yürürlüğe girmesi için nihai koşul değil ön koşuldur. Anlaşmalar, uygun bulma yasasının yürürlüğe girmesiyle, yürürlüğe girmezler. Bu yönüyle de, destek norm olarak kullanılan anlaşma hükümlerinin, Anayasanın 90 ıncı maddesi kapsamında anayasal denetiminin yapılmaması kuralının ihlalinin söz edilemez.

6007 sayılı Yasanın gerekçesinde, enerji ile ilgili konuların hükümet politikası olarak değil, bir devlet politikası olarak ele alınıp değerlendirileceği, 'enerji arz güvenliği'nin enerji sektörüne ilişkin gündemin temelini oluşturduğu, dünyada nükleer enerji kullanımının enerji karmaları içindeki payının giderek arttığı ve enerji-çevre bağlantısı içinde sorunları ele almada başlıca politikalar arasında olacağı, nükleer enerjinin niteliklerinin devletimizin enerji stratejileri ve politikalarıyla uyumlu olduğu belirtilmiştir.

Bu doğrultuda, 12 Mayıs 2010 tarihinde Ankara'da imzalanan 'Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Rusya Federasyonu Hükümeti Arasında Türkiye Cumhuriyeti'nde Akkuyu Sahası'nda Bir Nükleer Güç Santralinin Tesisine ve İşletimine Dair İşbirliğine İlişkin Anlaşma' ile; Mersin Akkuyu nükleer sahasında bir nükleer güç santrali kurulması ve işletilmesiyle, teknoloji transferinden santralin sökülümüne kadar uzanan geniş bir yelpazede, iki ülke arasında işbirliğine gidilerek ülkemize nükleer enerjinin kazandırılmasının amaçlandığı açıklanmıştır.

Gerekçeye göre, kurulacak santral 60 yıl süreyle işletilecek, yapımı Türk Hazinesine yük getirmeyecek, TETAŞ ile Proje Şirketi arasında imzalanması öngörülen 'Elektrik Satın Alma Anlaşması' dönemi sonrasında santralin net kârının % 20'si Türk Hazinesine aktarılacaktır.

6007 sayılı Yasada ve bu Yasayla uygun bulunan Anlaşmada temel sorunlardan biri, ihale, yarışma ve rekabet kurallarına uyulmaması, tek ülke ve şirketin yapım ve işletme işini ihalesiz üstlenmesidir.

İhalenin amacı, ulusal çıkarlar ve kamu yararı için en uygun koşulların ve en uygun teknolojinin bulunmasıdır. İhale ve rekabet yöntemi, uluslararası hukuk ve geleneklere de uygundur. Kaldı ki bu konuda 09.11.2007 tarihinde kabul edilmiş bir Yasa da bulunmaktadır. 5710 sayılı 'Nükleer Güç Santrallerinin Kurulması ve İşletilmesi ile Enerji Satışına İlişkin Kanun'da, enerji plan ve politikalarına uygun biçimde, elektrik enerjisi üretimi gerçekleştirecek nükleer güç santrallerinin kurulması, işletilmesi ve enerji satışına ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir.

5710 sayılı Yasanın kimi maddeleri anayasal denetime de tabi tutulmuş ve geçici 1 inci maddesinin ikinci tümcesinin iptali dışında, Anayasaya aykırılık savları, 06.03.2008 tarihli, E.2007/105, K.2008/75 sayılı kararla reddedilmiştir. Aynı kararda belirtildiği gibi, 'Anayasanın 2 nci maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasaya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık, yasaların üstünde yasakoyucunun da uyması gereken temel hukuk ilkeleri ve Anayasa bulunduğunun bilincinde olan devlettir. Hukuk devleti, siyasal iktidarı hukukla sınırlayarak ve devlet etkinliklerinin düzenli sürdürülebilmesi için gerekli olan hukuksal alt yapıyı oluşturarak aynı zamanda

istikrara da hizmet eder. Bu istikrarın özü hukuki güvenlik ve öngörülebilirliktir. Hukuki güvenlik ve öngörülebilirlik sağlanabilmesi ise, kuralların genel, soyut, açık ve anlaşılabilir olmalarına bağlıdır. Hukuk devleti, yasaların kamu yararına dayanması ilkesini de içerir.'

İhale yönteminde, kamu yararı ve kamuya ait taşınır ve taşınmaz kaynakların kullanılması da gözetilerek, kamu ihalelerinde rekabetçi bir ortamın yaratılması ve aynı zamanda ihaleye katılanlar arasında fırsat eşitliğinin sağlanması amaçlanmaktadır. Kamu hizmetlerinin görülmesi ve kamu gücünün kullanılmasında, rekabet koşulları içinde en uygun teklifin oluşması evrensel hukukun temel ilkeleri arasındadır. Hukuk sistemimizde, yakın tarihte 5710 sayılı Yasa gibi, nükleer güç santrallerinin kurulması ve işletilmesi usul ve esaslarını belirleyen bir yasa da kabul edilmiş iken, bu usul ve esasları da yok sayarak ihalesiz bir yöntemle bir ülke ve kurulmamış bir şirket esas alınarak anlaşma yapılması hukuk devleti ilkesine aykırılık oluşturur. Hukuk, statik olmamakla birlikte, dinamiklik, Anayasanın bağlayıcılığı ve üstünlüğü ile evrensel hukuk ilkelerinin sınırları içinde kalmalıdır ki, hukuk devletinin 'hukuksal istikrar' ilkesi de bunu gerektirir.

Hukuk Devleti olabilmenin bir başka göstergesi de 'genellik' ilkesine uyulmasıdır. 'Yasaların genelliği' ilkesi, özel, aktüel ve geçici bir durumu gözetmeyen, belli bir kişiyi hedef almayan, aynı statüde olan herkesi kapsayan kuralların getirilmesini zorunlu kılar. Hukuk devletinde, devlet erki kullanılarak yapılan tüm kamu işlemlerinin nihai amacının 'kamu yararı' olması gerekir. Bu gereklilik, kamu yararını, yasama organının takdir yetkisi için de bir sınır konumuna getirir. Nükleer enerji gibi, çok disiplinli işlerin uluslararası deneyler ve rekabet koşulları gözetilmeden, seçmeci olmayan yöntemle bir ülkeye ya da bir şirkete verilmesi, kamu yararı ve genellik ilkesinin de ihlali anlamına gelir. Ortada imzalanmış bir ikili anlaşma olması, uygun bulma yasasını kabul eden yasama organının kamu yararı ve hukuk devleti ilkelerinin yok saymasını gerektirmez. Uluslararası anlaşmaların yürürlüğü, imzalanmasına bağlı değildir.

Ayrıca, 6007 sayılı Yasada, Anlaşma, çekince konulmadan, tüm maddeleriyle uygun bulunmuştur. Çekince konulmamak suretiyle, Anlaşmanın Anayasaya aykırı olan kuralları ayrıma tabi tutulmamış, Türkiye için Anayasaya aykırı olan kuralların yaşama geçirilmesini engelleyici önlem alınmamıştır. 1969 yılında Viyana'da kabul edilen Milletlerarası Anlaşmalar Hukuku Hakkında Sözleşme'nin 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendine göre çekince, bir devletin anlaşmayı imza, onaylama, kabul ve uygun bulunması durumunda anlaşmanın kimi kurallarının hukuksal etkisini kendisi hakkında kaldırmak veya değiştirmek amacıyla tek taraflı yaptığı bir bildirimdir.

Anayasanın Başlangıç bölümünde, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin, 'dünya milletleri ailesinin eşit haklara sahip şerefli bir üyesi' olduğu, aynı zamanda da, 'millet iradesinin mutlak üstünlüğü, egemenliğin kayıtsız şartsız Türk Milletine ait olduğu ve bunu millet adına kullanmaya yetkili kılınan hiçbir kişi ve kuruluşun, bu Anayasada gösterilen hürriyetçi demokrasi ve bunun icaplarıyla belirlenmiş hukuk düzeni dışına çıkılamayacağı' belirtilmiştir. Bu ilkeleri, aynı zamanda, Anayasanın Başlangıç kısmında 'hiçbir faaliyetin Türk milli menfaatlerinin, ... karşısında koruma göremeyeceği' ilkesi ile birlikte değerlendirmek gerekir. Anayasadaki hukuk düzeni, temel ilkeleri 2 nci maddesinde gösterilen ilkeler olup, 7 nci maddesine göre de yasama yetkisi, 'Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisindir' ve 'devredilemez'. TBMM'nin bu yetkisini kullanırken, kaynağını Anayasadan almayan bir yetki kullanamayacağı da açıktır. Anayasanın 90 ıncı maddesinde de bu kaynağın ve yetkinin istisnası gösterilmemiştir.

Yasama organı, nasıl herhangi bir alanı Anayasaya uygun olmak koşuluyla düzenleyebilirse, uygun bulma yasasını da aynı şekilde, Anayasaya uygun olmak koşuluyla kabul edebilir. Bu bütünlük, aynı zamanda, insan haklarıyla birlikte, kıyılardan toprağa, çevreden ormana, mülkiyetten tarih, kültür ve tabiat varlıklarının korunmasına kadar ülke genelindeki bütünlüğü de tanımlar ki, hepsi Devletin güvencesi ve koruması altındadır.

Devletin en önemli unsurlarından biri ülkedir ve ülkede yabancıların arazi ve emlak edinmesi kadar yabancılara arazi tahsisi de salt bir mülkiyet sorunu gibi değerlendirilemez. Toprak ve kıyılar, devletin vazgeçilmesi olanaksız temel unsuru, egemenlik ve bağımsızlığının simgesidir. Bu nedenle yabancılara arazi tahsisinin yasalarla güvence altına alınması gerekir. Uluslararası anlaşmaları uygun bulma yasaları da bu kapsamdadır.

Anlaşmanın, 'Arazi Tahsisi ve Erişim' başlıklı 7 nci maddesinde, hiçbir çerçeve ve sınırlama yapılmadan, koşulsuz ve bedelsiz olarak 'saha'nın mevcut lisansı ve mevcut altyapısı ile birlikte Nükleer Güç Santralinin (NGS) söküm sürecinin sonuna kadar Proje Şirketine tahsisi öngörülmüştür. Proje Şirketi, Anlaşmanın 5 inci maddesinde de belirtildiği gibi, Rus Tarafınca yetkilendirilen şirketlerin doğrudan veya dolaylı olarak başlangıçta % 100 hisse payına sahip olacak şekilde kurulacak olan anonim şirkettir. Anlaşmanın 7 nci maddesindeki araziler, bu kurulu olmayan Şirkete, diğer bir deyişle, egemenliğin kayıtsız şartsız sahibi olan Türk Ulusu dışındaki yabancılara tahsis edilmiş olacaktır. Tahsis, Anlaşmanın 1 inci maddesindeki tanımıyla Mersin İli sınırları içerisinde Akkuyu'da bulunan 'saha' ile sınırlı kalmayacak, yine 7 nci maddeye göre, Santralin kurulacağı ve Türk Devletine ait ilave arazi de Proje Şirketine bedelsiz olarak tahsisi edilecektir. Bununla da yetinilmeyecek, gerekli olursa, Proje Şirketi, ilave arazi için Orman Fonuna gerekli ödeme yapacaktır. Ayrıca yine aynı maddeye göre, Türk Tarafı, Proje Şirketine, Proje ile ilgili olarak ihtiyaç duyulan, özel mülkiyete konu diğer tüm arazilerin kamulaştırılması hususunda kolaylık sağlayacaktır.

Görüldüğü gibi, Anlaşmaya göre, tanımsız ve sınırları belirsiz bir arazi topluluğunun, başka bir anlatımla, sınırları belirsiz çeşitli arazinin yabancılara tahsisi söz konusudur. Anayasanın 2 nci maddesinde belirtilen hukuk devletinin temel unsurlarından birisi de hukuk güvenliğinin sağlanmasıdır. Hukuk güvenliği, kurallarda belirlilik ve öngörülebilirlik gerektirir. Temel ilkeleri koymayan, belirlilik ve öngörülebilirlik özellikleri taşımayan ve dolayısıyla hukuki güvenlik sağlamayan, sınırsız ve belirsiz bir alanı Anlaşmanın tarafına tahsis eden hükmün TBMM tarafından uygun bulunması Anayasanın Türkiye Cumhuriyetinin bir hukuk devleti olduğunu ifade eden 2 nci ve yasama yetkisini belirleyen 7 nci maddeleri ile bağdaşmaz.

Bu belirsizlik, Anayasanın hukuk devleti ve yasama yetkisi ilkelerinin ihlali niteliğinde olduğu gibi, aynı zamanda Anlaşmada tanımlanan 'Akkuyu' alanının niteliği gereği, Anayasanın 43 üncü maddesindeki, kıyılardan yararlanma hakkının da ihlali niteliğindedir. Kaldı ki, söz konusu alan, kıyılardan yararlanma dışında, Anayasanın güvence altına aldığı orman, tarih, kültür ve tabiat varlıkları, tabii servetler ve kaynaklar gibi alanları da koruma altına almamaktadır. Sahanın, mevcut lisansı ile tahsisi (madde 7) sorunu çözmemektedir. Lisansın 1976 tarihini taşıdığı bilinmektedir. Aradan geçen süre, sahanın ve çevresinin özelliklerinin değişmesine neden olacak uzunluktadır. Lisans koşullarının değişip değişmediği belirlenmeden, yeni lisans alınmadan anlaşma yapılması da hukuk devletinin ihlali anlamına gelir. Uygun bulma yasasının bu konuları da gözetmesi, belirsizliği giderici önlemleri alması gerekir.

Bu konuların, uygun bulma Yasasında gözetilmemiş olması, ülke bütünlüğü ve egemenliği ile doğrudan ilgili olduğunda duraksama bulunmayan saha devri işlemi konusunda, yetki devrine yol açacağı gibi yasaların açık, anlaşılabilir ve sınırları belirli kurallar içermesi gereğinin hukuk güvenliğinin gerçekleşmesi için ön koşul kabul edildiği hukuk devleti anlayışına da aykırı düşer.

Anayasanın 43 üncü maddesine göre, deniz, göl ve akarsu kıyılarıyla, deniz ve göllerin kıyılarını çevreleyen sahil şeritlerinden yararlanmada öncelikle kamu yararı gözetilecektir. Türkiye'nin enerji gereksinmesi ile söz konusu enerjinin elde edilmesi için gereken alanların tahsisi arasında yararlar dengesi gözetildiğinde, tahsisin niteliği ve koşulları önem kazanmaktadır ki, Anlaşma kapsamındaki tahsis, bir alan sınırlamasına tabi tutulmadığı gibi, anayasal güvence altındaki alanlarla ilgili sınırlama ve korumayı da getirmeyerek kamu yararı ilkesini gözetmemiştir. Anlaşmada, Anayasanın 56 ncı maddesi de dikkate alınmamış, 'sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkı' korunmamıştır. Anayasal korumanın, sonraki lisanslama aşamasında dikkate alınması ileri sürülse dahi, lisanslama aşaması, arazi tahsisi ve erişiminde gözetilmesi gereken anayasal kural ve sınırlamaların uygulanması için gecikmiş bir aşama olacak ve gerekli güvenceyi sağlamayacaktır. Kaldı ki, lisanslama aşaması uygulamayla ilgili olup, anayasal denetimin konusunu da oluşturmamaktadır. Bu konuda uygun bulma Yasasına herhangi bir uyarıcı ya da sınırlayıcı hüküm ya da çekince konulmadığından Anlaşmanın, Anayasa ile çelişen kurallarının uygulanmaması söz konusu olmayacak veya diğer tarafa yapılacak Anayasa hükümlerini uygulama uyarısı da bir anlam ifade etmeyecektir. Burada sorun, Anlaşmanın yasa hükmünde olması ve iç hukuk yönünden iki yasa arasındaki çatışma sorunu değil, uygun bulma yasası ile Anayasa arasındaki çatışma sorunudur.

Anayasanın 56 ncı maddesinde 'Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir' demekte ve çevreyi geliştirmenin, çevre sağlığını korumanın ve çevre kirlenmesini önlemenin hem Devletin hem de vatandaşların ödevi olduğu vurgulanmaktadır. İnsanların ve diğer canlıların sağlıklı yaşamasını sağlayan hava, su, toprak ve tabiat varlıkları çevreyi oluşturmaktadır. Anlaşma, çevresel etki değerlendirmesi sorunu çözümlenmeden imzalanmış ve uygun bulma yasasında da bu konuda şerh konulmamıştır. Çevresel etki sorunu, soyut bir kavram olarak görülmüş, sonradan yapılacak değerlendirmenin sonucu her halde olumlu farz edilerek, olumsuzluk hali gözetilmemiştir. Bu durumun, Anayasanın 56 ncı maddesi ile çevrenin kirlenmesinin önlenmesi konusunda Devlete verilen ödevin yerine getirilmemesi ve savsaklanması anlamına geldiği açıktır.

Öte yandan, TBMM Dışişleri Komisyonunun 06.07.2010 tarihli raporunda belirtildiği gibi bir yaklaşım, hukuk devletinde kabul edilemez. Raporda, 'nükleer santrallerin denize kıyısı olan ülkelerin tamamında soğutma suyu gerekliliği nedeniyle genellikle deniz kenarında inşa edildiği, Türkiye gibi yaklaşık 8400 km sahil şeridi olan bir ülkede en fazla 5 km.lik bir alanı etkileyecek bu Projenin Akkuyu'da yapılmasında herhangi bir engel görülmediği' ileri sürülmektedir. Hukukun nesnellik ve genelliği insanları olduğu gibi, toprak ve kıyıyı bütün olarak görmeyi gerektirir. Büyük içinde küçük feda edilebilir gibi bir yaklaşım, iyi niyet ilkesiyle bağdaşmaz. İyi niyet ilkesini ihlal eden böyle bir amaç, kamu yararı ilkesiyle de açıklanamaz ve devlete olan güven ilkesini sarsar.

Anlaşma, Mersin Akkuyu Nükleer Sahasında, nükleer güç santralının kurulması ve işletilmesi ile teknoloji transferinden santralin sökülümüne kadar uzanan geniş bir alanda iki ülke arasına işbirliğini öngörürken, geniş kapsamlı ve belirsiz hükümler içermesine karşın, bu şekliyle kabul edilmiştir. Yukarıda anlatıldığı gibi, ihale ve 'arazi tahsisi ve erişim' konularında açık Anayasa ihlalleri yapılırken, kurulacak santralin net kârının % 20'sinin Türk Hazinesine

aktarılmasının başlama tarihi de belirgin olarak gösterilmemiştir. Anlaşmaya göre, TETAŞ ile Proje Şirketi arasında imzalanması öngörülen 'Elektrik Satın Alma Anlaşması' dönemi sonrasında net kârdan aktarma yapılacaktır. 'Elektrik Satın Alma Anlaşması' dönemi ve sonrası, belirsizdir. Anlaşmanın 5 inci maddesinde bu konuda alt sınır '15 yıldan daha erken olmamak kaydıyla' sözcükleriyle açıklanmış olmasına karşın dönem sonrası için bir çerçeve çizilmemiştir. Bir başka belirsizlik ise, 'Proje Şirketi'nin belli olmamasıdır. Nükleer atıkların imhası konusunda da açıklık getirilmemiş, tesisi işletmeden çıkarma belirtilmemiştir.

Nükleer güç santralinin, üretilen elektrik dahil olmak üzere sahibi, Proje Şirketi olarak belirlenmiş iken, nükleer sorumluluk Anlaşmada gösterilmemiş, yapılacak düzenlemelere bırakılmıştır. Diğer bir deyişle, sorumluluk konusu uygun bulma yasası kapsamına alınmamış, yasallık ilkesi ihlal edilmiştir. Nükleer güç santralinin, nükleer güvenlik ve radyasyon koruması kapsamında (madde 8) lisanslama ve denetimi Anlaşma hükmü yapıldığı halde, Anlaşmanın uygulanmasıyla ilgili olarak Türk tarafının haklarını koruma yönünde bir kontrol ve denetim sistemine yer verilmemiştir. Proje Şirketinin sahipliği göz önünde bulundurulduğunda, Anlaşma, santral sahasında bir çeşit özel statülü özerk yönetim sistemi getirmektedir ki, bu konu da yasal güvence altına alınmayarak, Anayasanın Başlangıç'ı ile hukuk devleti ilkesi ve 7 nci maddesi ihlal edilmiştir.

Öte yandan, Anayasanın 166 ncı maddesinde, 'ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmayı, özellikle sanayi ve tarımın yurt düzeyinde dengeli ve uyumlu biçimde hızla gelişmesini, ülke kaynaklarının döküm ve değerlendirilmesini yaparak verimli şekilde kullanılmasını planlamak' Devletin görevleri arasında sayılmıştır. Bu planlama anlayışının özü, anayasal ve ülkesel 'bütünlük' ilkesine dayanmaktadır. Hukuk devletinin işlevlerinin yaşama geçirilebilmesi için, ülkenin bütünlüğü, güvenliği, coğrafi özellikleri, stratejik konumu ve öncelikleri gözetilmek zorundadır. Lisansı ve altyapısı, uygun bulunan Anlaşmadan yıllar önceye dayanan, daha önce yargı kararıyla ihale iptaline konu olan bir sahada, mevcut lisansa bağlı ve ihalesiz olarak nükleer enerji santrali yapılması, bu konuda yürürlükte olan bir yasanın (5710 sayılı Yasa) yok sayılması, çevresel etki değerlendirmesinin dahi yapılmaması, sahanın birçok hukuksal belirsizlik içinde Proje Şirketine teslimi, Anayasanın 43 üncü ve 56 ncı maddelerindeki ilkelerin ve 2644 sayılı Tapu Kanununun 35 inci maddesinin göz önünde bulundurulmaması gibi konular birlikte değerlendirildiğinde, belirsizliklerle dolu bir Anlaşmanın uygun bulunmasına ilişkin 6007 sayılı Yasayla, bütüncül planlama anlayışına uyulmadığı ve Anayasanın 2 nci maddesiyle birlikte 166 ncı maddesinin gereklerinin de yerine getirilmediği görülmektedir.

Anayasanın 90 ıncı maddesi gereğince, tüm bu anayasal sorunların çözüm yeri uygun bulma yasasıdır. Anayasal güvencenin uygun bulma yasası ile sağlanması, uygun bulma yasasının anayasal bütünlük ilkesi gereği Anayasaya aykırılık taşımaması gerekir. Yasanın 1 inci maddesi bu şekliyle, uygun bulma yönünden istisna getirmeyen 90 ıncı maddeye de aykırıdır.

Açıklanan nedenlerle, 15.07.2010 tarihli ve 6007 sayılı 'Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İle Rusya Federasyonu Hükümeti Arasında Türkiye Cumhuriyetinde Akkuyu Sahasında Bir Nükleer Güç Santralinin Tesisine ve İşletimine Dair İşbirliğine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun'un 1 inci maddesi, Anayasanın Başlangıç'ının ikinci fıkrası ile 2 nci, 7 nci, 43 üncü, 56 ncı, 90 ıncı ve 166 ncı maddelerine aykırı olup, iptali gerekmektedir.

III. YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA İSTEMİNİN GEREKÇESİ

Hukuk devletine aykırı olan, temel hak ve özgürlükleri ölçüsüzce sınırlandıran ve Anayasaya açıkça aykırı olan bir düzenlemenin, uygulanması halinde, sonradan giderilmesi olanaksız zararlara yol açacağı çok açıktır.

Öte yandan, Anayasal düzenin en kısa sürede hukuka aykırı kurallardan arındırılması, hukuk devleti sayılmanın da gereğidir. Anayasaya aykırılığın sürdürülmesinin, bir hukuk devletinde subjektif yararların üstünde, özenle korunması gereken hukukun üstünlüğü ilkesini de zedeleyeceği kuşkusuzdur. Hukukun üstünlüğü ilkesinin sağlanamadığı bir düzende, kişi hak ve özgürlükleri güvence altında sayılamayacağından, bu ilkenin zedelenmesinin hukuk devleti yönünden giderilmesi olanaksız durum ve zararlara yol açacağına duraksama bulunmamaktadır.

Yukarıda Anayasaya aykırılığı ileri sürülen kuralın uygulanması halinde, Anlaşma hükümlerinin yürürlüğe girerek uygulanmaya başlamasıyla birlikte hukuksal ve ekonomik anlamda hem ulusal hem de uluslararası alanda tarafların önceden öngöremeyecekleri büyük kayıplar ortaya çıkabilecektir.

Anayasanın hükümlerine açıkça aykırılık taşıyan söz konusu düzenlemenin uygulamaya geçmesi durumunda ise telafisi imkansız zararlar doğacaktır.

Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasaya açıkça aykırı olan iptali istenen hükmün iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüğünün de durdurulması istenerek Anayasa Mahkemesine dava açılmıştır.

IV. SONUÇ VE İSTEM

Yukarıda açıklanan gerekçelerle, 15.07.2010 tarihli ve 6007 sayılı 'Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İle Rusya Federasyonu Hükümeti Arasında Türkiye Cumhuriyetinde Akkuyu Sahasında Bir Nükleer Güç Santralinin Tesisine ve İşletimine Dair İşbirliğine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun'un 1 inci maddesi, Anayasanın Başlangıç'ının ikinci fıkrası ile 2 nci, 7 nci, 43 üncü, 56 ncı, 90 ıncı ve 166 ncı maddelerine aykırı olduğundan, iptaline Anayasaya açıkça aykırı olması ve uygulanması halinde giderilmesi güç ya da olanaksız zarar ve durumlar doğacağı için, iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesine ilişkin istemimizi saygı ile arz ederiz.'"